

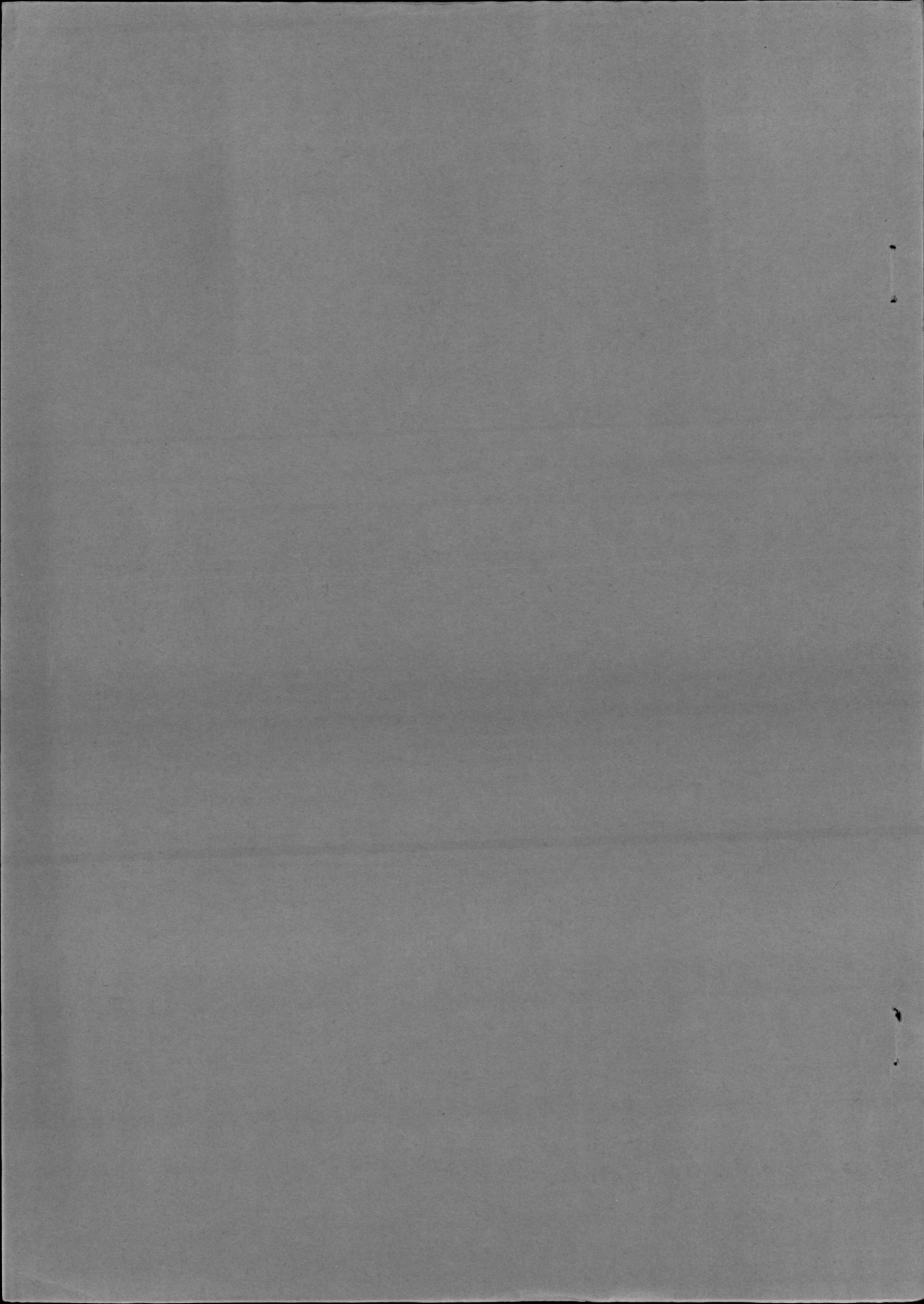
**NOORDZEE
EN
WATERKWALITEITSBELEID**

Deel 3.

**HET VERDRIET
VAN BELGIE**

Persdossier, Antwerpen, 15/2/90

GREENPEACE

NOORDZEECAMPAGNE GREENPEACE : HET VERDRIET VAN BELGIE

Op 6 en 7 maart vindt in Den Haag de Derde Noordzeekonferentie plaats. Het verloop van deze milieu-top is wellicht beslissend voor de strijd tegen de dramatische verontreiniging van de Noordzee.

Voor België staat in Den Haag zeer veel op het spel. Behalve nieuwe maatregelen voor de bescherming van de Noordzee, staat immers ook een evaluatie van de manier waarop de afspraken uit de vorige Noordzeeverklaring (Londen, 1987) werden nageleefd, op het programma. De resultaten die België kan voorleggen zijn beschamend. Greenpeace bracht tijdens haar Noordzeecampagne aan het licht dat België inzake waterkwaliteit een ontwikkelingsland is.

Greenpeace publiceert vandaag aan boord van de Sirius een onafhankelijk wetenschappelijk rapport over de uitvoering door België van de Verklaring van Londen. Prof. Dr. E. Somers en Drs. F. Maes (Seminarie Internationaal Publiek Recht van de R.U.G.) stellen in hun studie vast dat België nagenoeg alle verplichtingen uit de Verklaring van Londen aan zijn laarzen lapt. De begrippen "voorzorgsprincipe" en "Best Beschikbare Technologie" bleven holle slogans, terwijl adequate waterkwaliteitsdoelstellingen ontbreken. België gaat door met het ongecontroleerd storten van verontreinigde baggerspecie in de Noordzee. De nitratenbelasting door de landbouwsector bleef ongemoeid. België slaagde er zelfs niet in de verontreiniging door de scheepvaart aan te pakken. Een en ander doet Somers en Maes besluiten dat België onmogelijk het hoofdobjekief van de Verklaring van Londen, de reductie -50% - van de toevoer van gevaarlijke stoffen en nutriënten in rivieren en estuaria tegen 1995, kan bereiken.

Eerder publiceerde Greenpeace al de ophefmakende studie van het Internationaal Centrum voor Waterstudies over de dramatische verontreiniging van het Scheldebekken en het rapport Leroy, waaruit bleek dat de oorzaken van het failliete waterkwaliteitsbeleid van politiek-strukturele aard zijn.

De Noordzeecampagne van Greenpeace heeft haar effect niet gemist. België geniet in de internationale media de trieste reputatie van "Dirty Little Child of Europe". Precies een week geleden stelde de EG-Kommissaris voor milieu Ripa di Meana België in gebreke. Zelfs de Belgische eerste minister bekende openlijk zijn ontevredenheid over het huidige milieubeleid.

Belgie kan in Den Haag zijn geschonden milieureputatie rehabiliteren: Greenpeace roept de Belgische delegatie daarom op een voortvarend Noordzeebeleid te verdedigen. Dit kan alleen door het steunen van het ZERO-2000"-objekief dat het totaal uitschakelen van alle afvallozingen door het gebruik van Schone Technieken, vizeert. België moet echter meer doen dan het onderschrijven van principes. Het moet in Den Haag pleiten voor het opzetten van een Frans-Belgisch-Nederlands actieprogramma voor de redding van de Schelde: Tenslotte moet België de Verklaring van Den Haag daadwerkelijk toepassen als minimumprogramma voor een efficiënt waterkwaliteitsprogramma.

Voor meer informatie : Martin Besieux 02/215.19.44

BELGIE IN NAUWE SCHOENTJES

De Derde Ministeriele Noordzee Conferentie (Den Haag, 7 en 8 maart) werpt haar schaduw vooruit. Het Belgisch milieubeleid, in het bijzonder het waterkwaliteitsbeleid, genoot de voorbije weken zelfs internationale belangstelling. Amper een week geleden stelde EG Milieucommissaris Ripa di Meana België in gebreke. In de Wetstraat en op andere politieke fora gonst het van de voornemens, beloften en geruchten over nationale en regionale milieu-initiatieven. Zelfs de Belgische premier doet geen moeite meer om zijn ontgoocheling over het huidige milieubeleid te verbergen.

Intussen zet Greenpeace haar Noordzeecampagne voort. Greenpeace publiceerde al de ICWS-studie over de waterkwaliteit van het Scheldebekken en het rapport Leroy, dat een politiek structurele analyse bevat van het manke waterkwaliteitsbeleid in België. Vandaag stelt Greenpeace het rapport met als titel **"De tenuitvoerlegging van de Noordzeeverklaringen door België"** voor.

In deze studie onderzoeken Prof. Dr. E. Somers en Drs. F. Maes, beiden specialisten in het internationaal publiek recht aan de Rijksuniversiteit Gent, in welke mate België de verplichtingen nakwam (en nakomt) die voortvloeien uit de Tweede Noordzeeverklaring (Londen 87). Centraal daarbij staat de vraag of België erin zal slagen voor 1995 de lozing in rivieren en estuaria van moeilijk afbreekbare, toxische en bio-accumulerende stoffen en nutriënten met 50% te verminderen, zoals afgesproken in 1987 in Londen. Het mag alvast gezegd dat de conclusies van het rapport Somers-Maes reden geven tot pessimisme.

Het rapport Somers-Maes bevat geen nieuw cijfermateriaal. De vorsers verkenden het studieterrein gewapend met een combinatie van gegevens en onderzoeksresultaten uit diverse bronnen. De studie besteedt vooral aandacht aan de tenuitvoerlegging van de Noordzeeverklaringen op nationaal niveau en in het Vlaams Gewest.

Hierna volgt een synthese.

1. DE VERKLARING VAN LONDEN (1987): SLEUTELBEGRIPPEN VOOR EEN PROGRESSIEF NOORDZEEBELEID.

De Noordzeeverklaring van 1987 stelde enkele duidelijke krachtlijnen voor een efficiënte bestrijding van de Noordzeeverontreiniging voorop.

De acht kuststaten schaarden zich in Londen achter het objectief om tussen 1985 en 1995 de lozing in rivieren en estuaria van moeilijk afbreekbare, toxische en bio-accumulerende stoffen en nutriënten met tenminste 50 % terug te dringen.

Ook over de werkwijze die men daarbij zou hanteren is de Noordzeeverklaring van Londen expliciet: de Noordzeekuststaten aanvaardden het voorzorgsprincipe als leidraad voor het waterkwaliteitsbeleid. Anders gezegd, ze verbonden zich ertoe de lozing van gevaarlijke stoffen terug te dringen **nog voor wetenschappelijk bewijs is geleverd van een oorzakelijk verband tussen de bewuste stof en een 'mogelijk' schadelijk effect op het milieu.**

Deze voorzorgsbenadering van gevaarlijke stoffen dient men te realiseren door een combinatie van emissienormen en milieukwaliteitsdoelstellingen. Verder benadrukt de Verklaring van Londen de noodzaak om de vervuilingsbronnen maximaal uit te schakelen door het aanwenden van de Best Beschikbare Technieken.

2. BELGIE DEVALUEERT DE VERKLARING VAN LONDEN.

De vraag welke verplichtingen voor België en de andere kuststaten voortvloeien uit de Verklaring van Londen hangt rechtstreeks af van de status en de afdwingbaarheid van deze 'declaratie' in het internationaal recht.

Voor België ondertekende de toenmalige en huidige nationale Staatssecretaris voor Leefmilieu de Verklaring van Londen. De nationale Staatssecretaris beschouwt de Noordzeeverklaring als de **uitdrukking van een persoonlijke politieke intentie die niet tegenstelbaar is aan België noch aan andere ondertekenaars**. De Verklaring van Londen kwam dan ook nooit voor het Parlement. Ze is dus uiteraard niet rechtstreeks afdwingbaar in de intern-Belgische rechtsorde.

Somers en Maes zijn het met deze reductionistische interpretatie van de nationale Staatssecretaris voor het Leefmilieu niet eens. De Verklaring van Londen valt weliswaar niet onder de traditionele bronnen van het Volkenrecht, zoals bepaald in het statuut van het Internationaal Gerechtshof. Somers en Maes stellen echter vast dat na de Tweede Wereldoorlog in de internationale betrekkingen een traditie groeide om aan dergelijke overeenkomsten een rechtscheppend karakter toe te kennen (Zie bvb. de Slotakte van Helsinki).

Volgens Somers en Maes heeft de Verklaring van Londen voor de ondertekenende staten **duidelijk een juridisch bindend karakter**. Zij halen volgende argumenten aan:

- uit de voorbereidende handelingen blijkt duidelijk dat de partijen de INTENTIE hadden om een normbepalende overeenkomst te sluiten,
- het sterk juridisch vocabularium van de Verklaring van Londen getuigt van eenzelfde wilsuiting,
- de Verklaring van Londen verwijst naar bestaande milieuverdragen zoals het Verdrag van Parijs, Marpol 73/78. Met andere woorden, de Verklaring van Londen plaatst zichzelf nadrukkelijk in een internationaal normatief kader.

De Belgische interpretatie komt dus neer op een devaluatie van de Verklaring van Londen.

Volgens Somers en Maes heeft het objectief van de Verklaring van Londen het karakter van een **resultaatsverplichting**. Belgie, net als de andere kuststaten, heeft er zich toe verbonden tegen 1995 de reductie met 50 % van gevaarlijke stoffen en nutriënten te realiseren. Deze verplichting vormt dan ook de voornaamste maatstaf waarmee Somers en Maes de tenuitvoerlegging van de Verklaring van Londen op de verschillende echellons van het Belgisch waterkwaliteitsbeleid evalueren.

3. DE UITVOERING VAN DE VERKLARING VAN LONDEN.

3.1. SLECHT BEGONNEN IS HALF VERLOREN

De ernstige tekortkomingen die het Belgisch milieubeleid en in het bijzonder het waterkwaliteitsbeleid kenmerken, hypothekeerden na de Conferentie van Londen iedere poging om werk te maken van een effectief Noordzeebeleid.

Somers en Maes wijzen op een aantal handicaps die al uitvoerig werden vastgesteld in het rapport Leroy. De combinatie van een gebrekkige milieuwetgeving, een dito normenstelsel, een grotendeels onbestaand vergunnings- en controlebeleid en het dramatisch gebrek aan waterzuiveringscapaciteit had een nefaste impact op de (geringe) inspanning die België zich getrooste om de Verklaring van Londen uit te voeren.

Somers en Maes stellen vooral het gebrek aan samenwerking tussen de nationale overheid en de gewesten, in casu het Vlaams Gewest, aan de kaak. **Zo werden de gewesten nauwelijks betrokken bij de tenuitvoerlegging van die aspecten van de Noordzeeverklaring waarvoor ze zelf bevoegd zijn.** Voorbeelden als de 50 procent-reductie, de uitbouw van ontvangstinstallaties voor afvalwaters en -olieën in de havens en de bestrijding van de luchtverontreiniging zijn legio.

De manke coordinatie bleek pijnlijk duidelijk bij het tot stand komen van de Verklaring van Londen. **De gewesten werden niet betrokken bij de voorbereidende onderhandelingen.** Na de ondertekening achtte de nationale Staatssecretaris het zelfs **niet nodig de gewesten te informeren.** Van zijn kant pakte de Vlaamse Minister voor Leefmilieu vorig jaar uit met een milieu-plan (het MINA-2000-plan) waarin met geen woord wordt gerept over de Noordzee.

Het valt nu af te wachten of het samenwerkingsakkoord van 20 mei 1989 tussen de nationale Staatssecretarissen voor Leefmilieu en Landbouw en de respectieve Gewestministers effectief zal *** resulteren in een coherent Noordzeebeleid.**

3.2. BELGIE VERDRAAIT HET VOORZORGSPRINCIPE.

Belgie ligt niet wakker van het voorzorgsprincipe. Verantwoordelijke beleidsmensen namen dit sleutelbegrip sinds de Noordzeeconferentie van Londen welgeteld **drie keer** in de mond.

Twee maal ging de vertaling uit het Engels van de definitie van het voorzorgsprincipe gepaard met een subtiële maar ingrijpende wijziging. Terwijl de Engelse tekst van de Verklaring van Londen spreekt van "mogelijke schadelijke gevolgen van", **laat de Nederlandse vertaling het woord "mogelijke" weg.** Het belang van deze lacune is duidelijk. Volgens de Nederlandstalige formulering vereist het voorzorgsprincipe pas maatregelen tegen schadelijke stoffen wanneer VASTSTAAT dat deze een nadelig effect op het milieu sorteren. Vraag is wat voorzorg nog om het lijf heeft in deze lapidaire constructie.

3.3. BBT: DE LEGE DOOS MET DE ROZE STRIK?

Van de aanwending van economisch Best Beschikbare Technieken om de vervuiling bij puntbronnen terug te dringen komt in Belgie niet veel in huis. **Belgie slaagt er zelfs niet in deze verplichting uit de Verklaring van Londen duidelijk te omschrijven.** Dat blijkt onder meer uit het samenweringsakkoord van 20 mei 1989 waarin de BBT vermeld worden zonder nadere toelichting.

Somers en Maes spreken in dit verband van **een totaal gebrek aan beleidsstrategie.** Het is duidelijk dat de bescheiden poging om de BBT per sector in te voeren weinig resultaten afwerpt.

De grote impact die industriële drukkingsgroepen hebben op het vaststellen van sectoriele lozingsnormen binnen de Technische Commissie resulteert in een felle benadrukking van het economisch aspect uit de BBT-bepaling. Concurrentiepositie, financiële rentabiliteit en andere economische overwegingen hollen het BBT-principe uit. Door het prioritair stellen van de "economische beschikbaarheid" schiet van de milieuzorg die de BBT-bepaling inspireerde nog bitter weinig over.

3.4. EMISSIONORMEN EN WATERKWALITEITSDOELSTELLINGEN.

Het voorzorgsprincipe staat of valt met een geïntegreerd beleid waarin emissienormen bepaald worden in functie van actuele waterkwaliteitsdoelstellingen. De Noordzeekuststaten verbonden er zich in Londen toe beide componenten van het waterkwaliteitsbeleid op elkaar af te stemmen. **In Belgie blijft die verplichting dode letter.** Het vergunningsbeleid houdt nauwelijks rekening met de kwaliteit van de oppervlaktewateren. Men beschouwt iedere lozing afzonderlijk zonder rekening te houden met de verontreinigingsgraad van de ontvangende wateren.

Er zijn echter nog redenen voor het falen van de waterkwaliteitsdoelstellingen die voortvloeien uit de EG-richtlijnen en de wet van 26 maart 1971 betreffende de bescherming van het oppervlaktewater tegen verontreiniging. Door de ontoereikende bemonstering van emissies bij puntbronnen beschikt men niet over voldoende actuele gegevens over vuilvrachten en kwaliteit van de Belgische oppervlaktewateren om een adequaat milieubeleidsplan te formuleren.

Ook het stelsel van algemene en sectoriele lozingsnormen waarmee men de waterkwaliteitsdoelstellingen wil realiseren loopt mank. De sectoriele lozingsnormen kunnen afwijken van de algemene normen. Slechts zelden leggen ze de producenten een programma op voor de reductie van verontreiniging. In veruit de meeste sectoriele normen ontbreekt een clausule over de herzieningstermijn. De overtreding van de Verklaring van Londen is in dit laatste geval flagrant.

3.5. ATMOSFERISCHE VERONTREINIGING.

Naar schatting 50 % van de luchtverontreiniging van de oppervlaktewateren vraagt dus een internationale aanpak. Ondanks de beperkte manoeuvreerruimte kan men België op dit vlak in gebreke stellen. **Belgie deed weinig of geen inspanning om, zoals voorzien in de Verklaring van Londen, het voorzorgsprincipe toe te passen bij het bestrijden van atmosferische verontreiniging van de Noordzee.** De Belgische wetgeving inzake luchtverontreiniging baseert zich nog grotendeels op de achterhaalde reglementering op de gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke inrichtingen!

De weinige inspanningen in dit verband getuigen niet bepaald van een doortastende aanpak. Zo kwam de campagne voor de invoering van de loodvrije benzine erg traag op gang. Bovendien verhindert het te kleine prijsverschil tussen loodvrije en loodhoudende benzine de definitieve doorbraak van deze minder milieuvriendelijke brandstof.

3.6. NUTRIENTEN.

De inspanning die België zich getroost om nutriënten terug te dringen, is uiterst bescheiden. Zo bestaat er geen Koninklijk Besluit meer ter beperking van de fosfor- en stikstof-lozingen door de kunstmeststoffenindustrie. Wel is er een 'meststoffenregeling' van kracht voor varkenshouderijen en kalfsvetmesterijen via de sectoriële lozingsnormen. Andere veestapels blijven echter ongemoeid.

Tertiaire waterzuivering om de fosforproducten te beperken is onbestaande. Plannen om mestbanken op te richten en de verspreiding van mestoverschotten te reglementeren bestaan uitsluitend op papier.

De vermindering van de fosfaattoevoer afkomstig van de huishoudens is te danken aan de goodwill van producenten en consumenten van wasmiddelen. Om een gevoelige vermindering (50 %) van deze vervuilingsbron te bekomen is onder andere een verbod van alle fosfaathoudende wasmiddelen noodzakelijk.

Het is nochtans perfect mogelijk een aanzienlijke reductie van de inbreng van fosfaten te verwezenlijken. Daartoe zijn ingrijpende maatregelen vereist zoals het uitbreiden van de zuiveringskapaciteit, de sanering van industriële puntbronnen en het verbieden van fosfaathoudende wasmiddelen. Een substantiele vermindering van de nitratenbelasting in de landbouwsector is daarentegen onmogelijk wegens het niet bestaan van enig gecoördineerd beleidsplan. De landbouwsector is veruit de grootste bron van het nitratenprobleem.

3.7. DUMPING IN ZEE.

A. Verbranding op zee.

Belgie beschouwt afvalverbranding op zee als een 'overgangsoptlossing' voor het behandelen van afval. Belgie verbodt de toevoer van buitenlands afval via de Haven van Antwerpen. Men acht Belgie in staat de verbranding op zee tegen 01/01/1991 met 65 % te verminderen.

Momenteel verbrandt Belgie nog 7.000 ton gechloreerde koolwaterstoffen op de Noordzee. In afwachting dat bruikbare alternatieven voorhanden zijn, levert de nationale Staatssecretaris voor Leefmilieu verbrandingsvergunningen af voor korte periodes. Belgie verzet zich overigens tegen het Westduits voorstel om afvalverbranding op zee volledig te verbieden tegen 1991.

B. Storting van baggerspecie.

Belgie stort jaarlijks enorme hoeveelheden verontreinigd baggerslib afkomstig van de havens, de Westerschelde en de Zeeschelde in de Noordzee. **Daarbij stoort Belgie zich niet aan de OSCOM-richtlijnen betreffende het storten van baggerspecie.** Nochtans heeft Belgie er zich in Londen toe verbonden om "...met onmiddellijke ingang de richtlijnen inzake baggerspecie, die in het kader van de Oslo Commissie zijn vastgesteld om storting van verontreinigd specie te voorkomen, strikt te hanteren".

Gelet op de enorme hoeveelheden baggerspecie vormen noch berging op het land noch experimentele behandelingsmethodes zoals

hydrocyclonage een alternatief voor het storten in zee. Volgens Somers en Maes is het "veel belangrijker en op lange termijn kostenbesparender om de verontreiniging van baggerspecie te voorkomen door de kwaliteit van de oppervlaktewateren te verbeteren".

C. Storten van industrieel afval.

Vanaf dit jaar geldt in België een volledig verbod op het storten en rechtstreeks lozen van industrieel afval in de Noordzee. Gecontroleerde lozingen van industrieel afval in de Schelde zijn echter legio.

Op het bilan van de uitvoering door België van de Noordzeeverklaringen, noteert het stopzetten van de industriële dumping als een van de weinige bevredigende resultaten. Het is dan ook een raadsel waarom België, net als Frankrijk, zich laat pramen om het voortzetten van de dumpingspraktijken door Groot Brittanie te veroordelen als een flagrante schending van de Verklaring van Londen.

3.8. VERONTREINIGING DOOR SCHEPEN.

Het MARPOL (73/78) -verdrag ter voorkoming van verontreiniging werd door België geratificeerd maar niet uitgevoerd. Dit belangrijk verdrag (bevestigd door de Verklaring van Londen) legt aan de verdragspartijen preventieve maatregelen op om de vervuiling door de scheepvaart te verminderen. Tevens voorziet het in de mogelijkheid om overtreders te vervolgen. MARPOL regelt verder de controle op sluiklozingen door schepen, evenals de uitbouw van havenfaciliteiten voor de opvang van afvalolie en andere afvalstoffen.

België beschikt niet over een optimale aansprakelijkheids- en schadevergoedingsregeling voor tankerongevallen, zoals vereist door de Internationale Maritieme Organisatie. **Het Belgisch-Nederlands luchttoezicht op de Noordzee als middel om verontreiniging door de scheepvaart te voorkomen en te beteugelen is bijgevolg wat België betreft een papieren tijger.** Vervuilers die op heterdaad betrapt worden wacht immers een belachelijk lage geldboete.

De opvang van scheepsafval (afval- en ballastwaters, afvalolie, enz) in de Belgische havens is in handen van prive-firma's. De opvangcapaciteit is, in het licht van MARPOL, echter ruim onvoldoende. Zo verzamelen Antwerpen, Gent en Zeebrugge respectievelijk slechts 10,8, 2,9 en 9,4 % van de afvalolie afkomstig van niet-tankers!

Ook inzake de controles van schepen onder vreemde vlag op de naleving van de MARPOL voorschriften (zoals opgelegd door het Memorandum of Understanding of Port State Control) scoort België ronduit slecht.

4. DE 50 % REDUCTIE: BELGIE SCHIET TE KORT

Somers en Maes besluiten uit hun studie dat in België de 50 % reductie van de toevoer van moeilijk afbreekbare, giftige en bio-accumulerende stoffen en nutriënten naar de Noordzee tegen 1995 structureel niet haalbaar is.

De pessimistische voorspelling van Somers en Maes over de vermindering van de toevoer van nutriënten kreeg zeer onlangs een klinkende bevestiging. Het jongste, nog niet openbare voortgangsrapport van het nationale Ministerie van Leefmilieu schat **de maximale reductie van de toevoer aan nutriënten tegen 1995 op 5 a 15%**

Deze vaststelling is zowat de slotsom van de tekortkomingen in het Noordzeebeleid die in voorgaande paragraaf worden toegelicht.

5. BELGIE EN DE DERDE NOORDZEECONFERENTIE

De ontevredenheid over het Belgisch milieubeleid en in het bijzonder over het waterkwaliteitsbeleid is meer dan het stokpaardje van milieu-activisten. Ook bij het brede publiek klinkt de roep om een schone Schelde en een dito Noordzee of een gezond leefmilieu steeds luider. Het lamentabele milieubeleid is de jongste tijd zelfs een topprioriteit waarover men op de hoogste beleidsniveau's debatteert. Amper een week geleden erkende de Belgische premier de noodzaak van een kentering in het milieubeleid.

De bezorgdheid van de Belgische beleidsverantwoordelijken is begrijpelijk. België dreigt een modderfiguur te slaan wanneer men straks in Den Haag een evaluatie maakt van de implementatie van de Noordzeeverklaringen. Nu al gewaagt de internationale pers van België als 'Dirty Little Child of Europe'.

Volgens Greenpeace kan België op de Derde Noordzeeconferentie zijn milieu-imago verbeteren. Daartoe moet de Belgische Delegatie in Den Haag een actieve rol spelen om een voortvarend Noordzeebeleid aan te kaarten.

Belgie moet openlijk breken met het voorbijgestreefde verdunningsprincipe als fundament van het waterkwaliteitsbeleid. Greenpeace verwacht van Belgie op de Derde Noordzeeconferentie een duidelijk signaal in die richting. Belgie moet daartoe het "ZERO-2000" objectief verdedigen. Anders gezegd. Belgie mag in Den Haag de bevindingen van de wetenschap niet naast zich neerleggen. In wetenschappelijke kringen groeit immers de overtuiging dat de overlevingskansen van de Noordzee afhangen van het totaal verbieden van alle afvallozingen en het algemeen toepassen van Schone Technieken.

Belgie mag zich echter niet beperken tot ronkende verklaringen. In de eerste plaats mag Belgie niet toelaten dat het Frans-Belgisch-Nederlands actieprogramma voor een Schone Schelde van de agenda van de Derde Noordzeeconferentie wordt afgevoerd.

Van principes alleen wordt de Noordzee niet proper. Belgie mag de fouten van het verleden niet herhalen door de afspraken die het straks in Den Haag aanvaardt naderhand niet na te leven. De 'Verklaring van Den Haag' moet binnen de kortste keren aanvaard worden als minimumprogramma voor het Belgisch waterkwaliteitsbeleid.

